საბოლოო სასწავლო სავარჯიშო შემაჯამებელი ანგარიში

ახალციხე, საქართველო: OGP 2021

თავი 1. მოკლედ ახალციხის შესახებ

ახალციხის მუნიციპალიტეტი მდებარეობს საქართველოს სამხრეთ-დასავლეთ ნაწილში, მდიდარია ისტორიით და კულტურით. მისი სახელწოდება ,,ახალციხე" წარმოაჩენს მის მნიშვნელოვნებას ადგილობრივი მოსახლეობისთვის. მოსახლეობის რაოდენობა დაახლოებით 39,000 ერთეულს შეადგენს, რომელთა ეკონომიკური საქმიანობის ძირითადი ნაწილი ტურიზმს ეფუძნება. მე-9 საუკუნით დათარიღებული რაბათის ციხე გამორჩეული ტურისტული ატრაქციაა ვიზიტორებისთვის, სხვა ადგილობრივ ისტორიულ ძეგლებთან ერთად. ტურიზმთან ერთად, ადგილობრივი ეკონომიკის მამოძრავებელი ძალაა სოფლის მეურნეობა. კერძოდ, საოჯახო მეურნეობები, რომელიც, ერთი მხრივ, აკმაყოფილებს ოჯახების კვებით საჭიროებებსა და, მეორე მხრივ, შემოსავლის მიღების ძირითადი წყაროა. რეგიონში არსებული საძოვრების დიდი ფართობი უზრუნველყოფს მეცხოველეობის, რძისა და ხორცის წარმოებას, რაც მუნიციპალიტეტს აქცევს ერთ-ერთ წამყვან მწარმოებლად ქვეყანაში.

ახალციხე მოსახლეობის მრავალფეროვნებით გამოირჩევა, მათ შორისაა მარგინალიზებული ჯგუფები, როგორიცაა ქართველი და სომეხი ეთნიკური უმცირესობების ნაზავი. მუნიციპალიტეტში, შეზღუდული ინტეგრაცია შეიძლება განპირობებული იყოს რამდენიმე ფაქტორით, რომელთაგან ერთ-ერთი ძირითადი მიზეზი არის ქართული ენის არასრულყოფილი ცოდნა.

ახალციხის მუნიციპალიტეტის პროგრესს ღია მმართველობის ჭრილში თუ შევხედავთ, შესამჩნევია მნიშვნელოვანი ცვლილებები, განსაკუთრებით 2014 წლიდან. ამ პერიოდში, მეტწილად, განვითარების პარტნიორობის მხარდაჭერით, მნიშვნელოვანი ნაბიჯები გადაიდგა ღია მმართველობის პრინციპების დანერგვისკენ. განსაკუთრებით, აღსანიშნავია, USAID, (GGI) რომელმაც გადამწყვეტი როლი ითამაშა ექსპერტიზისა და რესურსების მიწოდების უზრუნველყოფაში, ადგილობრივ დონეზე OGP - ის პრინციპების განსამტკიცებლად. შედეგად, 2016 წელს, ახალციხე გახდა ღია მმართველობის პარტნიორობის (OGP) პროცესის მონაწილე ეროვნულ დონეზე, რაც მნიშვნელოვანი წინგადადგმული ნაბიჯი იყო ღიაობისა და მოქალაქეთა თანამონაწილეობის გასაძლიერებლად. შესაბამისად, ამ უკანასკნელმა, ბიძგი მისცა ღია

მმართველობის მიმართულებით სხვადასხვა ინიციატივების განხორციელებას, რომლებიც მიზნად ისახავდა გამჭვირვალობისა და სამოქალაქო ჩართულობის ხელშეწყობას. მაგალითად, გამჭვირვალობისა და კეთილსინდისიერების სტანდარტების გაძლიერება, ელექტრონული მონაწილეობის პლატფორმების დანერგვა, მათ შორის საბიუჯეტო დაგეგმვისა და ღია მონაცემების სამოქმედო გეგმების შემუშავება, იყო მნიშვნელოვანი ეტაპები, რომლებიც მიზნად ისახავდა ანგარიშვალდებულების გაზრდას, მოქალაქეთა ჩართულობას და მთავრობის ინფორმაციის ხელმისაწვდომობას OGP-ის საქართველოს ეროვნული სამოქმედო გეგმის ფარგლებში, რამაც საბოლოოდ განაპირობა, რომ მუნიციპალიტეტი OGP-ის 2020 წლის კოჰორტის წევრი გახადა.

მიუხედავად მიღწეული პროგრესისა და არსებული რესურსებისა, ახალციხეში ღია მმართველობის პრინციპების სრული პოტენციალის რეალიზების კუთხით ჯერ კიდევ მნიშვნელოვანი ნაბიჯებია გადასადგმელი. მართალია, OGP-ის 2021-2022 წლების ადგილობრივი სამოქმედო გეგმა წარმატებით განხორციელდა, საჭიროა ღია მმართველობის პრაქტიკის უკეთ ინტეგრირება მთელს მუნიციპალიტეტში, რათა სრულად იქნეს გამოყენებული ამ პროცესში აქამდე მიღწეული პროგრესის შედეგები. სხვაგვარად, რომ ვთქვათ, მიუხედავად იმისა, რომ ახალციხემ მნიშვნელოვანი ნაბიჯები გადადგა ღია და გამჭვირვალე მმართველობის მიმართულებით, ჯერ კიდევ არსებობს შესაძლებლობა ამ პრინციპების უფრო ღრმად დანერგვისა და ინტეგრირებისთვის მუნიციპალიტეტის ყოველდღიურ საქმიანობაში. ეს მოითხოვს მუდმივ ძალისხმევას, რესურსების ეფექტურ გამოყენებას და ყველა ჩართული მხარის კოორდინირებულ თანამშრომლობას, რათა მიღწეულ იქნას ღია მმართველობის სრული პოტენციალი ახალციხის მოქალაქეების სასარგებლოდ.

თავი 2. სამოქმედო გეგმა და თანაშემოქმედების პროცესი

2.1 თანაშემოქმედებითობის პროცესის მიმოხილვა

ახალციხეში, თანაშემოქმედებითობის პროცესი არ ყოფილა სწორხაზოვანი პროცესი, მას ჰქონდა როგორც გარკვეული ძლიერი, ისე სუსტი მხარეები. ერთ-ერთი აღსანიშნავი ძლიერი მხარეა *სამოქალაქო მრჩეველთა საბჭო,* რაც აკმაყოფილებს ფორუმის მოთხოვნას. სხვადასხვა სექტორიდან მრავალფეროვანი წარმომადგენლობით, საბჭო იძლევა ინკლუზიურობისა და მრავალი დაინტერესებული მხარის ჩართულობის შესაძლებლობას, OGP-ის სახელმძღვანელო პრინციპების შესაბამისად. გარდა ამისა, ადგილობრივი სამოქალაქო საზოგადოებრივი ორგანიზაციის - სამცხე-ჯავახეთის განვითარების ცენტრის, როგორც პარტნიორი ორგანიზაციის ჩართულობა, მიუთითებს სამოქალაქო საზოგადოებასთან თანამშრომლობის გამოცდილებაზე.

თუმცა, ამ დადებითი ასპექტების მიუხედავად, თანაშემოქმედებითობის პროცესში რამდენიმე გამოწვევა იკვეთება. კერძოდ, COVID-19 პანდემიის გავლენამ შეაფერხა ჩართულობის რეგულარულობა, რაც გამოწვევას წარმოადგენდა ეფექტური თანაშემოქმედებისთვის, ტრადიციული შეხვედრების ფორმატების შეცვლის გამო. ეს უკანასკნელი, ხაზს უსვამს ადაპტაციის უნარისა და ვირტუალური კომუნიკაციის მყარი არხების მნიშვნელობას, რათა უზრუნველყოფილ იქნას დაინტერესებულ მხარეთა უწყვეტი ჩართულობა კრიზისების დროს. გარდა ამისა, ჩნდება კითხვები ჩართულობის სიღრმისა და იმის შესახებ, თუ რამდენად იქნა გათვალისწინებული დაინტერესებული მხარეების მოსაზრებები გადაწყვეტილების მიღების პროცესებში. მიუხედავად იმისა, რომ სამოქალაქო მრჩეველთა საბჭო აკმაყოფილებს ფორუმის მოთხოვნას, მნიშვნელოვანია ხაზი გაესვას ფართო საზოგადოებასთან პროაქტიული კომუნიკაციისა და ანგარიშვალდებულების ხარვეზებს. გაურკვევლობაა თანაშემოქმედებითობის პროცესთან დაკავშირებული ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის შესახებ, არასაკმარისი მტკიცებულებებით დაინტერესებული მხარეებისთვის წინასწარი

ინფორმაციის მიწოდების და მოქალაქეთა წვლილის უკუკავშირის მექანიზმების შესახებ. ეს მიუთითებს OGP-თან დაკავშირებული აქტივობების გასაჯაროების და ყველა დაინტერესებული მხარის აზრიანი მონაწილეობის უზრუნველყოფის მიმართულებით ძალისხმევის გაძლიერების საჭიროებაზე.

აღნიშნული გამოწვევების მიუხედავად, მიღწეულმა პროგრესმა ხელი შეუწყო სამთავრობო და არასამთავრობო დაინტერესებულ მხარეებს შორის ზიარი პასუხისმგებლობის პრაქტიკის დამკვიდრებას. მაგალითად, სამცხე-ჯავახეთის განვითარების ცენტრის, როგორც ადგილობრივი სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციის ჩართულობა თანაშემოქმედებითობის პროცესში, აჩვენებს მთავრობასა და სამოქალაქო საზოგადოებას შორის თანამშრომლობის გამოცდილების მაგალითს. სამცხე-ჯავახეთის განვითარების ცენტრი აქტიურად მონაწილეობდა შეხვედრებსა და დისკუსიებში ახალციხის მუნიციპალიტეტის მერიასთან, რითაც წვლილი შეიტანა სამოქმედო გეგმის შემუშავებაში და ხელი შეუწყო დიალოგსა და სამოქმედო გეგმის თანაშემოქმედებითობის პროცესს. ამასთან, სამოქალაქო მრჩეველთა საბჭოს ინკლუზიური შემადგენლობა, რომელშიც შედგება 28 ადგილობრივი სამოქალაქო საზოგადოებრივი ორგანიზაციების, ბიზნესის, აკადემიური ორგანიზაციების წარმომადგენლებისა თუ უბრალოდ, დაინტერესებული მოქალაქეებისგან, გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში თანაშემოქმედებითობით მიდგომის მიმართულებით გადადგმულ დადებით ნაბიჯებს ასახავს. თუმცა, უკუკავშირის ფორმალიზებული მექანიზმებისა და დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის ინსტიტუციური პრაქტიკის არარსებობა მნიშვნელოვან დაბრკოლებას წარმოადგენს გრძელვადიანი თანამშრომლობისა და ვალდებულებების ეფექტური განხორციელებისთვის.

2.2 თანაშემოქმედებითობის პროცესის მიმოხილვა

- **პროაქტიული კომუნიკაციის გაძლიერება** – ეს უკანასკნელი გულისხმობს მკაფიო საკომუნიკაციო არხების შექმნას თანაშემოქმედების პროცესის შესახებ ინფორმაციის პროაქტიულად გავრცელების მიზნით. ასეთი შესაძლოა იყოს, მუნიციპალიტეტის ოფიციალური ვებგვერდი, სოციალური მედიის პლატფორმები და მუდმივად განახლებადი საინფორმაციო ბიულეტენი. გარდა ჩამოთვლილი საკომუნიკაციო პლატფორმებისა, შესაძლებელია მოხდეს დოკუმენტების სამუშაო ვერსიის გაზიარება და დაინტერესებულ მხარეების მხრიდან უკუკავშირის მიღება. მუნიციპალიტეტმა ერთი მხრივ, უნდა უზრუნველყოს ზემოთ ხსენებული საკომუნიკაციო საშუალებების პრაქტიკაში დანერგვა და გამოყენება ხოლო, მეორე მხრივ, უნდა იზრუნოს თვისებრივ მხარეზე, რაც გულისხმობს ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის სიმარტივეს ყველა დაინტერესებული მხარისთვის, მით უფრო, რეგიონის სპეციფიკის გათვალისწინებით, მათ შორის ენობრივი ბარიერი, მოსახლეობის სიჭრელე.

- **ინფორმაციის გაზიარების დეტალური გეგმის მომზადება და გაზიარება:** ეს უკანასკნელი გულისხმობს, თანაშემოქმედებითობის პროცესის ფარგლებში, ინფორმაციის გაზიარების დეტალური სამოქმედო გეგმის და ვადების გაზიარებას, რომლებიც განსაზღვრავს, რა ინფორმაცია უნდა გაზიარდეს, ვისთან და როდის. ეს ვადები უნდა იყოს შესაბამისობაში თანაშემოქმედებითობის პროცესის ძირითად ეტაპებთან და უზრუნველყოს, რომ დაინტერესებულმა მხარეებმა დროულად მიიღონ შესაბამისი ინფორმაცია, რაც საშუალებას მისცემს მათ ეფექტურად მიიღონ მონაწილეობა და უზრუნველყონ უკუკავშირი მთელი პროცესის განმავლობაში.

- **უკუკავშირის მექანიზმების ინსტიტუციონალიზაცია** – ეს პუნქტი აერთიანებს შემდგომ ქმედებებს: დაინტერესებული მხარეების უწყვეტი ჩართულობისა და ინფორმაციის გაცვლისთვის უკუკავშირის ინსტიტუციური მექანიზმის დანერგვა –

დამკვიდრება, რაც გულისხმობს მკაფიო ოპერაციული პროტოკოლების შემუშავებას მონაცემთა შეგროვებას, დოკუმენტბრუნვისა, თუ უკუკავშირის კუთხით, რათა მოხდეს დროული რეაგირება დაინტერესებულ მხარეთა შენიშვნებზე. ასევე მნიშვნელოვანია, არსებულ საკითხებთან დაკავშირებით რეგულარული შეხვედრების გამართვა გადაწყვეტილების მიღების პროცესში სხვადასხვა პერსპექტივისა თუ მოსაზრების გათვალისწინების მიზნით.

- **ურთიერთგაგების მემორანდუმი (MOU)-ის შემუშავება:** ეს გულისხმობს, სამოქალაქო მრჩეველთა საბჭოს ფარგლებში ფორმალური ურთიერთგაგების მემორანდუმი ან მსგავსი მექანიზმის შექმნას მუნიციპალიტეტში OGP-ის პროცესის გასაძლიერებლად. ამ დოკუმენტმა უნდა უზრუნველყოს ზოგადი ჩარჩო, რომელიც განსაზღვრავს მექანიზმებს, აქტივობებს, მუშაობის გზებსა და დაინტერესებული მხარეების ჩართულობას. ეს უკანასკნელი ხელს შეუწყობს უკუკავშირის მექანიზმების ინსტიტუციონალიზაციას და უზრუნველყოფს თანამშრომლობისა და გადაწყვეტილების მიღების სტრუქტურულ მიდგომას საბჭოს ფარგლებში.

- **თანაშემოქმედებითი კულტურის ხელშეწყობა** – ამ ამოცანის მიღწევა შესაძლებელია მუდმივი კონსულტაციების წახალისებით, ერთობლივ სამუშაო ჯგუფებში ჩართულობითა და ერთობლივი პასუხისმგებლობის გაძლიერებით. მნიშვნელოვანია რეგულარული სამუშაო შეხვედრების გამართვა თუ კოლაბორაციული სამუშაო ჯგუფების შექმნა, რათა სამოქმედო გეგმის შემუშავების პროცესში მაქსიმალურად იყოს უზრუნველყოფილი ყველა დაინტერესებულ მხარის ხმა და გადაწყვეტილება კონსესუსის საფუძველზე მიიღებოდეს. ამ გზით შესაძლებელია ყველა დაინტერესებული მხარის თანაბარი ინტეგრირება თანაშემოქმედებით პროცესში.

- **მოქალაქეთა მონაწილეობის ხელშეწყობა** – OGP- ის ერთ-ერთი პრინციპის – თანამონაწილეობის და შესაბამისად თანაშემოქმედების პროცესში მოქალაქეთა ჩართულობის განსამტკიცებლად მნიშვნელოვანია OGP-ის შესახებ ცნობიერების ამაღლებასთან დაკავშირებული ღონისძიებების გატარება, რაც გულისხმობს სხვადასხვა სახის კამპანიის წარმოებას, საჯარო ფორუმების ჩატარებას, დაინტერესებულ მხარეთა მონაწილეობით საინფორმაციო ღონისძიებების განხორციელებას, ა.შ. . ასეთი ღონისძიებები განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მარგინალიზებული და ნაკლებწარმომადგენლობითი თემებისთვის, რათა მოხდეს მათი ინტეგრირება და მონაწილეობა საზოგადოებრივი მნიშვნელობის საქმეებში. საჯარო ღონისძიებებისას, ინკლუზიურობის ასამაღლებლად მაქსიმალურად უნდა იყოს უზრუნველყოფილი ადგილობრივი მოსახლეობის განსხვავებულ საჭიროებებთან შესაბამისი მიდგომები.

- **ვირტუალური ჩართულობის გაძლიერება** – კოვიდპანდემიით გამოწვეული რეალობიდან გამომდინარე, რომლის დროსაც შეყოვნდა ტრადიციული პირისპირი კომუნიკაცია და სტანდარტული პროცესები, მნიშვნელოვანია ძლიერი ვირტუალური საკომუნიკაციო არხების გამართვა და განვითარება. ონლაინ პლატფორმები შესაძლოა გამოვიყენოთ ვირტუალური შეხვედრებისა და ინფორმაციის სწრაფი გაცვლისთვის, სამუშაო შეხვედრა-ვორქშოფებისთვის, ასევე უკუკავშირის სესიებისთვის, რათა გადაადგილების ფიზიკური შეზღუდვების მიუხედავად შესაძლებელი იყოს დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის უზრუნველყოფა.

თავი 3. სამოქმედო გეგმა და ვალდებულებები

3.1 ვალდებულებების შესრულების შეფასება

ახალციხის მუნიციპალიტეტში კორუფციული რისკებისა და ღია მონაცემების მართვის პრაქტიკის გაძლიერების კუთხით დადებითი დინამიკა მნიშვნელოვან ინფორმაციას გვაძლევს ზოგადად სამოქმედო გეგმის განხორციელების პროცესისა და მისი შედეგების შესახებ.

კორუფციის რისკების მართვის შემთხვევაში, მნიშვნელოვანი პროგრესია მიღწეული მუნიციპალიტეტში კორუფციის რისკების შეფასების დეტალური მეთოდოლოგიის შემუშავებასა და განხორციელების მიმართულებით. ადგილობრივი ხელისუფლების არჩევნებისა თუ თვითმმართველი ორგანოების თანამშრომლებს შორის OGP -ის შესახებ დაბალი ცნობიერებით გამოწვეული შეფერხებების მიუხედავად, ვალდებულება წარმატებით შესრულდა - გაიზარდა ზოგადი ცოდნა კორუფციის რისკებთან თუ ანგარიშვალდებულებასთან დაკავშირებით. მაგალითად, კორუფციის რისკების შეფასების მეთოდოლოგიის დანერგვის გზით, მუნიციპალიტეტმა გამოავლინა კონკრეტული კორუფციის შესაძლო რისკები მერიაში და შეიმუშავა მის აღმოსაფხვრელად შესაბამისი მექანიზმები. შედეგად, ამ პროცესმა არა მხოლოდ გაზარდა თანამშრომელთა ინფორმირებულობა მათ ყოველდღიურ საქმიანობაში პოტენციური კორუფციის რისკების შესახებ, არამედ, ასევე მოამზადა ქმედითი აქტივობები პოტენციური კორუფციული რისკების აღმოსაფხვრელად. თუმცა ცნობიერების ამაღლების მიუხედავად, კვლავ გამოწვევად რჩება კეთილსინდისიერების და გამჭვირვალობის სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის გადახედვა და გამოვლენილი რისკების მიმართ შესაბამისი ღონისძიებების გატარება.

ანალოგიურად, ღია მონაცემთა მართვის მიმართულებით შეინიშნება პოზიტიური დინამიკა, რაც გულისხმობს მონაცემთა კატეგორიების იდენტიფიცირებას და მათ ღია მონაცემთა ფორმატში მუნიციპალურ ვებგვერდზე გამოქვეყნებას. მიუხედავად, ზემოაღნიშნული დამაბრკოლებელი გარემოებებისა, არსებული ინიციატივის ეფექტურობაზე მეტყველებს ადგილობრივი თვითმართველობის ინდექსის გაზრდილი მაჩვენებელი, რომლის თანახმადაც, 2019 წელს 19%-თან შედარებით 23%-მდე გაიზარდა საჯარო ინფორმაციის პროაქტიულად გამოქვეყნების მიმართულებით მაჩვენებელი, თუმცა ამ მიმართულებით სამუშაო კვლავაც რჩება.

საერთო ჯამში, ორივე ვალდებულების განხორციელებამ ხელი შეუწყო გამჭვირვალობის, ანგარიშვალდებულებისა და მოქალაქეთა ჩართულობის გაუმჯობესებას ახალციხის მუნიციპალიტეტში. მიუხედავად განხორციელების პროცესში არსებული გამოწვევებისა, ძირითადი სამიზნე ნიშნულების წარმატებით შესრულება გამოხატავს მუნიციპალიტეტის მხარდაჭერას და შემართებას, რომ შენარჩუნდეს ქმედითი ნაბიჯების გადადგმა ადგილობრივ დონეზე OGP ის ღირებულებებისა და პრინციპების განსამტკიცებლად. შემდგომ ეტაპზე, გადამწყვეტი მნიშვნელობა ექნება არსებული დამაბრკოლებელი ფაქტორებისა და გამოცდილების გათვალისწინებას სამოქმედო გეგმების შემუშავებისა და განხორციელების პროცესში.

აღსანიშნავია, რომ ახალციხის მუნიციპალიტეტმა სამოქმედო გეგმის ვალდებულებების განხორციელების პროცესში მნიშვნელოვანი დახმარება მიიღო USAID-ის კარგი მმართველობის ინიციატივის (USAID GGI) ფარგლებში.

3.2 რეკომენდაციები ვალდებულებათა შესახებ

- **უწყვეტობა და ინსტიტუციონალიზაცია** - რეკომენდებულია, ვალდებულებების გაგრძელება მომდევნო სამოქმედო გეგმაში, რათა გაგრძელდეს პროგრესი აღნიშნული მიმართულებებით. აღნიშნულ პროცესში მნიშვნელოვანია შიდა პროცესების ფორმალიზება და განსაზღვრა პასუხისმგებელი პირებისა, რომლებიც პასუხისმგებელნი იქნებიან და შესაბამისად, უზრუნველყოფენ განხორციელების პროცესს. აღნიშნული

უზრუნველყოფს მდგრადობის შენარჩუნებას მმართველი რგოლის ცვლილებების მიუხედავად.

- **ცნობიერების ამაღლება და შესაძლებლობების გაძლიერება** – რეკომენდებულია ცნობიერების ამაღლებისა და ინსტიტუციური შესაძლებლობების გაძლიერების მიზნობრივი პროგრამების განხორციელება, რათა გაუმჯობესდეს თანამშრომელთა კომპეტენციები და ჩართულობა კორუფციული რისკების მართვისა თუ ღია მონაცემების მიმართულებით.აღნიშნული შესაძლებელია განხორციელდეს ტრენინგებისა და სამუშაო შეხვედრების გზით, რაც მიმართული იქნება შესაბამისი ცოდნის გასაზრდელად თუ უნარების გამომუშავებისკენ, თვითმმართველი ორგანოების ყველა დონის თანამშრომლებისთვის.

- **ცნობიერების ამაღლებისა და შესაძლებლობების განვითარების გაფართოება OGP-ის სხვა შესაძლო ვალდებულებებით განსაზღვრულ სფეროებში:** კორუფციის რისკებისა და ღია მონაცემების შესახებ მიზნობრივი ცნობიერების ამაღლებისა და შესაძლებლობების განვითარების აქტივობების განხორციელების გარდა, აუცილებელია ამ ძალისხმევის გავრცელება ვალდებულებების სხვა სფეროებზეც. ამის მისაღწევად, მუნიციპალიტეტს შეუძლია: ა) ჩაატაროს მუნიციპალიტეტში საჭიროებების შეფასება, რათა გამოავლინოს ცოდნისა და უნარების ნაკლოვანებები ვალდებულებების ყველა სფეროში; ბ) შესაბამისად, შეიმუშაოს ტრენინგების კალენდარი, რომელიც მოიცავს სემინარებს ან ვორქშოფებს ღია მმართველობის სხვადასხვა ასპექტების შესახებ, როგორიცაა მოქალაქეთა ჩართულობა, გამჭვირვალობა, ანგარიშვალდებულება და ინოვაცია; გ) ითანამშრომლოს გარე ექსპერტებთან, სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციებთან და აკადემიურ ინსტიტუტებთან, რათა შეიმუშაოს და განახორციელოს მორგებული ტრენინგ პროგრამები; დ) ხელი შეუწყოს თანამშრომლებს შორის (peer-to-peer) სწავლებასა და ცოდნის გაზიარებას, ვალდებულებების კონკრეტულ სფეროებზე ორიენტირებული პრაქტიკის საზოგადოებების ან არაფორმალური სასწავლო ჯგუფების შექმნით; ე) ღია მმართველობის პრინციპებისა და პრაქტიკის ინტეგრირება მუნიციპალიტეტის საგანმანათლებლო პროგრამებში, რათა უზრუნველყოს ცნობიერების ამაღლებისა და შესაძლებლობების განვითარების მდგრადობა; ვ) გამოყოს ადეკვატური რესურსები, მათ შორის დრო, ბიუჯეტი და პერსონალი, რათა მხარი დაუჭიროს ცნობიერების ამაღლებისა და შესაძლებლობების განვითარების ინიციატივების განხორციელებას.

- **მოქალაქეთა მონაწილეობა** – მნიშვნელოვანია მოქალაქეთა ჩართულობის მექანიზმების გაძლიერება და სამოქმედო გეგმის შემუშავების პროცესში უკუკავშირისა და მონაწილეობის წახალისება. ამ ამოცანის განსახორციელებლად, ეფექტურია რეგულარული კონსულტაციები სამოქალაქო საზოგადოებრივ ორგანიზაციებთან, აკადემიურ წრეებთან, მედიასთან და სხვადასხვა დაინტერესებულ მხარესთან. აღნიშნული ხელს შეუწყობს, რომ არსებული ვალდებულებები შეესაბამებოდეს საზოგადოებრივ საჭიროებებსა და პრიორიტეტებს.

- **გამჭირვალობა და ანგარიშვალდებულება** – ინფორმაციის პროაქტიული გამოქვეყნება და საზოგადოებასთან მუდმივი კომუნიკაცია არის საზოგადოების გამჭირვალობისა და ანგარიშვალდებულების წინაპირობა. ამისთვის შესაძლებელია შემუშავდეს საზოგადოებასთან კომუნიკაციის სტრატეგიები, დაიგეგმოს საინფორმაციო კამპანიები და ცნობიერების ამაღლების აქტივობები.ეს ყოველივე კი საბოლოოდ განამტკიცებს ნდობას მუნიციპალიტეტსა და საზოგადოებას შორის.